

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ТАЪЛИМ, ФАН ВА
ИННОВАЦИЯЛАР ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ
«ХАЛҚАРО ТУРИЗМ» ФАКУЛТЕТИ

Қўлёзма ҳуқуқида
УДК: 337:338 (575,1)

МЕЙЛИКОВ ФАЗЛИДДИН АБДУҲАЛИМ ЎҒЛИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА БОЖХОНА ХИЗМАТИ
ВА УНИ МАМЛАКАТ ИҚТИСОДИЁТИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ

70411301 – БОЖХОНА ИШИ (фаолият турлари бўйича)
мутахассислиги бўйича

Магистр академик даражасини олиш учун ёзилган

ДИССЕРТАЦИЯ

Илмий раҳбар:
проф. А.С. Кучаров

Тошкент – 2023

Магистрлик диссертация иши “Бизнес бошқаруви ва логистика”
кафедрасида дастлабки ҳимоядан ўтган.

35 -сонли баённома “10” 05 2023 й.

Кафедра мудири:

проф. У.Ғофуров

ИМЗО

24.05
сана

Илмий раҳбар:

проф. А. Кучаров

ИМЗО

22.05
сана

Талаба:

Ф.Мейликов

ИМЗО

19.05
сана

АННОТАЦИЯ

Ўзбекистон божхона хизмати ривожланаётган, энг илғор тажрибаларни мужассамлаштиришга ҳамда Божхона тамоийилларини соддалаштириш ва уйғунлаштириш бўйича халқаро конвенцияда (Киото конвенцияси) кўйилган талабларга мувофиқ бўлишга интилаётган, XXI аср божхона хизмати самарали ишлашнинг намунаси ҳисобланган тизимдир. Мамлакатимизда иқтисодиётни тизимли ва таркибий жиҳатдан изчил янгилаш бўйича олиб борилаётган чора-тадбирлар аввало иқтисодиётда макроиқтисодий мутаносибликни таъминлаш, иқтисодий ўсишда етакчи ўрин тутиши лозим бўлган ишлаб чиқариш, соҳа ва тармоқларни жадал ривожлантириш, шу билан бирга Ўзбекистоннинг ўзига хос демографик хусусиятлари, бандлик, аҳоли даромадларини кўпайтириш билан боғлиқ ва бошқа ўта муҳим муаммоларни ҳал этишга қаратилди.

Ўзбекистон Республикасининг божхона органлари тизимида бошқарув жараёнлари ҳамда унинг бошқарув органларига малакали кадрлар тайёрлаш ва бошқариш, Божхона қўмитаси ва унинг шаҳар, вилоят бошқармаларининг зиммасига юклатилгандир.

Божхона органлари тизимида бошқарув жараёнлари ҳамда унинг бошқарув органларига малакали кадрлар тайёрлаш ва бошқариш, товарлар ва транспорт воситаларини божхона назорати ва расмийлаштирувидан ўтказиш технологиясини соддалаштириш божхона чегараси орқали товарлар оқимини кўпайтиради ва тезлатади. Ҳозирда иқтисодиётни глобаллашуви шароитида мамлакат иқтисодиётини ривожлантириш, божхона хизмати олдида турган вазифалар улкандир.

Калитли сўзлар: божхона иши, божхона органлари, кодекс, бошқарув, божхона тизими, тариф ва нотаиф, божхона назорати.

ABSTRACT

The customs service of Uzbekistan is developing, striving to embody the best practices and comply with the requirements of the International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Principles (Kyoto Convention). The measures being carried out in order to systematically and structurally update the economy in our country, first of all, ensure macroeconomic balance in the economy, rapid development of production, sectors and industries, which should take a leading place in economic growth, and at the same time increase the unique demographic characteristics of Uzbekistan, employment, and the income of the population. and focused on solving other critical problems.

Management processes in the system of customs bodies of the Republic of Uzbekistan, as well as the training and management of qualified personnel for its management bodies, are entrusted to the Customs Committee and its city and regional departments.

Management processes in the system of customs bodies, as well as training and management of qualified personnel for its management bodies, simplification of the technology of passing goods and vehicles through customs control and clearance will increase and accelerate the flow of goods through the customs border. Currently, in the context of the globalization of the economy, the development of the country's economy, the tasks facing the customs service are enormous.

Key words: *customs work, customs authorities, code, management, customs system, tariff and notary, customs control.*

Аннотация.....	7
Мундарежа.....	
Келтирилган жадваллар рўйхати.....	
Келтирилган расмлар рўйхати.....	
Келтирилган қисқартмалар.....	
I БОБ. КИРИШ.....	7
1.1. Диссертация мавзусининг асосланиши ва унинг долзарблиги.....	7
1.2. Тадқиқотнинг мақсади ва вазифалари.....	10
1.3. Тадқиқотнинг асосий муаммолари ва саволлари.....	10
1.4. Тадқиқот объекти ва предмети.....	11
1.5. Тадқиқотнинг илмий назарий ва амалий аҳамияти.....	11
1.6. Тадқиқотнинг таркибининг қисқача тавсифи.....	11
1.7. Илмий янгилик	11
II БОБ. АДАБИЁТЛАР ШАРҲИ.....	12
2.1. Кириш.....	
2.2. Мавзуга оид илмий назарий қарашлар шарҳи.....	
2.3. Мавзуга оид миллий меъёрий хужжатлар.....	
2.4. Хулоса.....	
III БОБ. ТАДҚИҚОТ МЕТОДОЛОГИЯСИ.....	23
3.1. Тадқиқот дизайни.....	23
3.2. Маълумотлар тўплаш жараёни.....	23
3.3. Тадқиқотда қўлланилган услублар.....	24
3.4. Тадқиқотни ўтказиш учун зарур шароитлар.....	25
3.5. Тадқиқот жараёнида кутилаётган муаммолар ва уларнинг ечими..	26
3.6. Тадқиқотдан кутилаётган илмий ва амалий натижалар.....	26
IV БОБ. ТАДҚИҚОТ ТАҲЛИЛИ ВА НАТИЖАЛАР.....	29
4.1. Логистиканинг алоҳида фан сифатида шаклланиши ва ривожланиш босқичлари	29
4.2. Транспорт-логистик, коммуникация оқимлар, логистика тизимини рақамлаштириш ва уларнинг ўзаро боғлиқлиги.....	36
4.3. Транспорт-логистика ва инфратузилманинг ўзига хос хусусиятлари ва уни тадқиқ қилиш.....	
4.4. “Буюк Ипак Йўли” масъулияти чекланган жамиятининг молиявий-иқтисодий натижалари таҳлиллардан олинган натижалар шарҳи.....	66

V БОБ. ХУЛОСА	68
5.1. Тадқиқотнинг саволигатегишли натижаларнинг қисқача ифодаси.	68
5.2. Тадқиқот асосий тавсия ва таклифлар.....	69
5.3. Келгуси чекловлари ва келгусида тадқиқотчилар учун таклифлар.	71
Фойдаланилган адабиётлар рўйхати.....	72
Иловалар.....	

Ї БОБ. КИРИШ

1.1. Диссертация мавзусининг асосланиши ва унинг долзарблиги

Мамлакатнинг божхона органлари тизимида бошқарув жараёнлари ҳамда унинг бошқарув органларига малакали кадрлар тайёрлаш ва бошқариш, Божхона кўмитаси ва унинг шаҳар, вилоят бошқармаларининг зиммасига юклатилгандир.

Божхона органлари тизимида бошқарув жараёнлари ҳамда унинг бошқарув органларига малакали кадрлар тайёрлаш ва бошқариш, товарлар ва транспорт воситаларини божхона назорати ва расмийлаштирувидан ўтказиш технологиясини соддалаштириш божхона чегараси орқали товарлар оқимини кўпайтиради ва тезлатади. Хозирда иқтисодиётни глобаллашуви шароитида мамлакат иқтисодини ривожлантириш, унда божхона хизмати олдида турган вазифалар улкандир.

Мамлакатимизда иқтисодиётни тизимли ва таркибий жихатдан изчил янгилаш бўйича олиб борилаётган чора-тадбирлар аввало иқтисодиётда макроиқтисодий мутаносибликни таъминлаш, иқтисодий ўсишда етакчи ўрин тутиши лозим бўлган ишлаб чиқариш, соҳа ва тармоқларни жадал ривожлантириш, шу билан бирга Ўзбекистоннинг ўзига хос демографик хусусиятлари, бандлик, аҳоли даромадларини кўпайтириш билан боғлиқ ва бошқа ўта муҳим муаммоларни ҳал этишга қаратилди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 5 июндаги “Божхона маъмуриятчилигини ислоҳ этиш ва Ўзбекистон Республикаси давлат божхона хизмати органлари фаолиятини такомиллаштириши тўғрисида”ги Фармони (Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 5 июндаги “Божхона маъмуриятчилигини ислоҳ этиш ва Ўзбекистон Республикаси давлат божхона хизмати органлари фаолиятини такомиллаштириши тўғрисида”ги Фармони) мамлакатимизнинг божхона тизимида босқичма-босқич ва изчиллик билан олиб борилаётган ислохотларнинг мантиқий давоми сифатида қабул қилинган, божхона фаолиятини комплекс тарзда, янгича мазмун ва шаклда ташкил этишга